

Lesbrief

Pijn bij dementie (Verzorgende)

Dit project maakt deel uit van de campagne DementieEnDan en is onder andere tot stand gekomen in samenwerking met:

ROC Midden Nederland, Koning Willem I College, ROC Mondriaan, MBO Utrecht en ROC Aventus

Auteurs:

Paul Bocken, Ceciel de Bruijn, Yvonne Vullingsh, Nicolet Destrée, Josephine van der Laan en Ilse Hartgers

Pijn bij dementie (Verzorgende)

Domein

Het lichamelijke gevoel van welbevinden en gezondheid

Clip

Clip 7 'Pijn'

Toelichting

Pijn bij cliënten met dementie dreigt onderschat te worden. Dat mag niet zo blijven. Deze opdracht gaat over het vraagstuk van pijn bij mensen met dementie, zeker in gevorderd stadium en na opname.

Clip 7 over 'Pijn' laat prof. Scherder aan het woord. De clip duurt ongeveer 5 minuten.

Beginsituatie

Verzorgende niveau 3, leerjaar 3

Vaardigheden

Observeren en rapporteren met betrekking tot klachten die door de cliënt zelf niet begrepen en/of niet verwoord kunnen worden, (met nadruk op pijn en angst)

Bedreigingen op de volgende gebieden op tijd signaleren en daarnaar handelen

[....]

- pijn

[...]

Kenniselementen

Bronnen van pijn en bijzonderheden van pijnbeleving bij verschillende vormen van dementie.

Leerdoelen

De student kan aangeven

- wat veel voorkomende bronnen van pijn kunnen zijn in het verloop van dementie;
- wat bedoeld wordt met 'centrale pijn' en bij welke vorm van dementie dat vermoedelijk een rol speelt;
- hoe men kan komen tot een goede signalering en observatie van pijn bij mensen met dementie

---

Werkvorm

Vorbereiding: individueel en werkgroepje

Toepassingsopdracht: werkgroepen

Hulpmiddelen

Bibliotheek en internet

Presentatie 'Pijn bij dementie'

Bronnen

- de site van Alzheimer Nederland (<http://www.alzheimer-nederland.nl>)
- de site van 'Dementie in beweging' (<http://www.dementieinbeweging.nl>)
- 'Richtlijn pijn bij kwetsbare ouderen', deel 1 en 2. Te vinden door deze titel te kopiëren in Google. Zie ook <http://www.praktijkverpleegkundigen-praktijkondersteuners.nl/Files/Image...>
- <http://www.praktijkverpleegkundigen-praktijkondersteuners.nl/Files/Image...>
- een observatieschaal voor cliënten met dementie:
<http://www.pijnverpleegkundigen.nl/Pacslac-D.pdf>

Uitvoering opdracht 'Pijn bij dementie'

Bronnen

- * de site van Alzheimer Nederland (<http://www.alzheimer-nederland.nl>)
- * de site van 'Dementie in beweging' (<http://www.dementieinbeweging.nl>)
- * 'Richtlijn pijn bij kwetsbare ouderen', deel 1 en 2. Te vinden door deze titel te kopiëren in Google. Zie ook <http://www.praktijkverpleegkundigen-praktijkondersteuners.nl/Files/Image...> ; Dit is moeilijke stof om te lezen, maar vraag de docent daarbij om hulp bij moeilijke woorden.
<http://www.praktijkverpleegkundigen-praktijkondersteuners.nl/Files/Image...>
- * <http://www.trouw.nl/tr/nl/4516/Gezondheid/article/detail/2809069/2011/07...>

Vorbereiding

1. Volg de uitleg (eventueel met presentatie) van de docent over vraagstukken rondom pijn bij dementie. Controleer je eigen uitwerkingen en ideeën aan wat de docent je laat zien.
2. Bekijk klassikaal clip 7 over 'Pijn' en beantwoord de vragen op het moment dat de docent de film stilzet na de woorden van professor Scherder (na 2'25").
  - Welke vorm van pijn beschrijft professor Scherder en bij welke vorm van dementie moeten we hiermee in het bijzonder rekening houden?
3. Kijk verder en zie de scène waarin bij Mary Ann gegevens worden verzameld rondom het eten.
  - Welke vervolgvragen zou je nog kunnen stellen?
  - Wat verwacht je als je een open vraag gaat stellen?
4. Vertel de uitleg van professor Scherder over de gevolgen van pijn voor het brein in eigen woorden.
  - spreekt hij over acute pijn of over chronische pijn?
  - wat is de reden voor de reactie van de hersenen?
  - welk appèl doet professor Scherder op professionals in de zorg?

Instructie

1. Volg de uitleg (eventueel met presentatie) van de docent over vraagstukken rondom pijn bij dementie. Controleer je eigen uitwerkingen en ideeën aan wat de docent je laat zien.
2. Bekijk klassikaal clip 16 over 'Pijn') en beantwoord de vragen op het moment dat de docent de film stilzet na de woorden van professor Scherder (na 2'25").
  - Welke vorm van pijn beschrijft professor Scherder en bij welke vorm van dementie moeten we hiermee in het bijzonder rekening houden?
3. Kijk verder en zie de scène waarin bij Mary Ann gegevens worden verzameld rondom het eten.
  - Welke vervolgvragen zou je nog kunnen stellen?
  - Wat verwacht je als je een open vraag gaat stellen?
4. Vertel de uitleg van professor Scherder over de gevolgen van pijn voor het brein in eigen woorden.
  - spreekt hij over acute pijn of over chronische pijn?
  - wat is de reden voor de reactie van de hersenen?
  - welk appèl doet professor Scherder op professionals in de zorg?
5. Zoek op internet de PACSLAC-D en bijbehorende instructie. Zet het op het scherm, of op het smartboard. Bespreek met elkaar wat je ervan vindt.

Verwerking

Ga tijdens de stage in de psychogeriatric na welke pijnstillende medicatie bij mensen met dementie worden gebruikt.

- wat is in het dossier aangegeven als reden voor de medicatie?
- welke concrete doelstellingen staan er in het dossier bij deze medicijnen?
- waaraan kun je merken dat het thema 'onderkennen en aanpakken van pijn bij cliënten met dementie' in de zorginstelling actief speelt?
- wissel de ervaringen onderling uit als je weer op school bent.

Eindresultaat

Je beschikt over aantekeningen en andere informatie over het bestaan van pijn bij dementie en het onderkennen en behandelen ervan.